

MARTE VERDE

KIM STANLEY
ROBINSON

Ediția a IV-a

Traducere din limba engleză de
EMIL SÎRBULESCU

ARMADA

Redactor-șef: Marian COMAN
Coperta: Adnan VASILE
Prepress: Alexandru CSUKOR
Tehnoredactor: Magda BITAY
Lector: Cristina NAN

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ROBINSON, KIM STANLEY

Marte verde / Kim Stanley Robinson ; Trad.: Emil Sîrbulescu. - Ed. a 4-a. -

București : Nemira Publishing House, 2023

ISBN 978-606-43-1504-5

I. Sîrbulescu, Emil (trad.)

821.111

Kim Stanley Robinson

GREEN MARS

Copyright © 1994 by Kim Stanley Robinson

Map copyright © 2021 by Penguin Random House LLC.

All rights reserved.

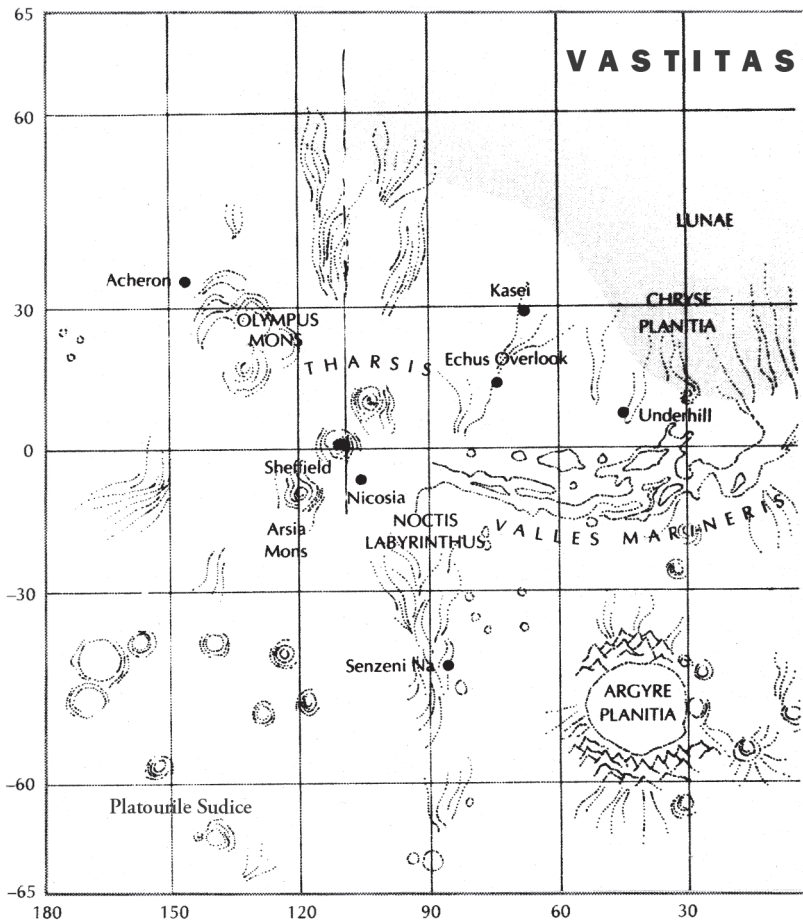
Copyright © Nemira, 1998, 2006, 2014, 2023

ARMADA este un imprint al Grupului Editorial **NEMIRA**.

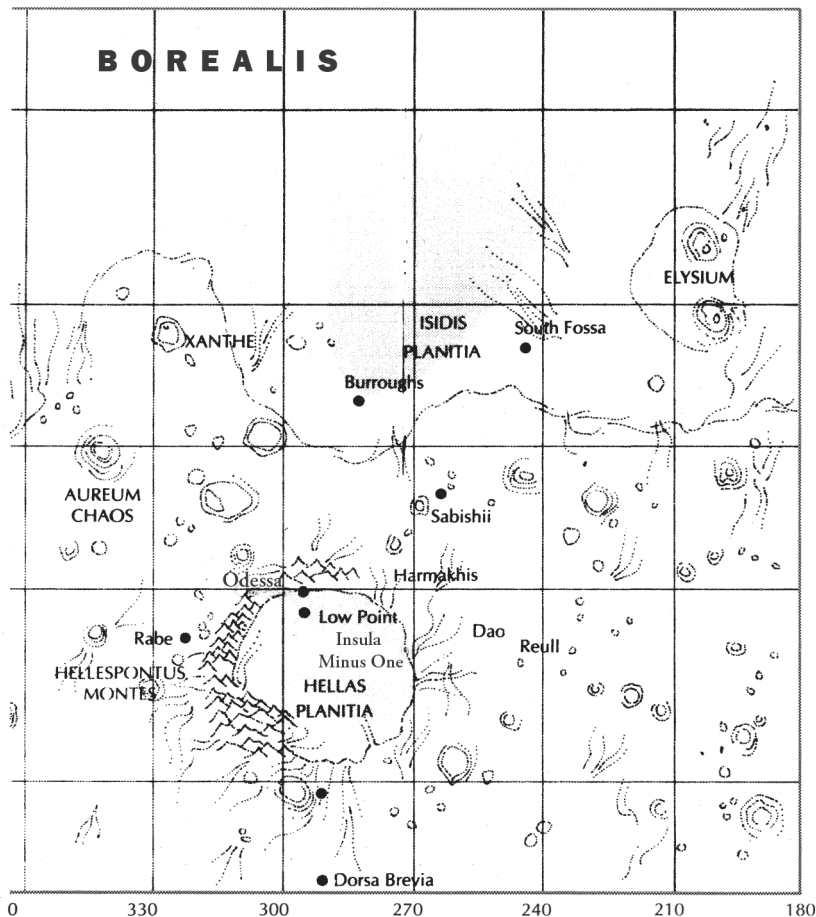
Tiparul executat de PAPER PRINT INVEST Brăila.

Orice reproducere, totală sau parțială,
a acestei lucrări și închirierea acestei cărți
fără acordul scris al editorului sunt strict interzise
și se pedepsesc conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-606-43-1504-5

BOREALIS

PARTEA ÎNTÂI
AREOFORMAREA

Problema care se pune nu este aceea de a forma un nou Pământ, nici o altă Alaskă, nici un alt Vermont sau o altă Veneție, nici măcar o altă Antarctică. Se pune problema realizării a ceva nou și neobișnuit, ceva marțian.

Într-un fel, intențiile noastre nici măcar nu contează. Chiar dacă vom încerca să facem aici o altă Siberie ori o altă Sahară, tot nu va merge. Evoluția nu o va permite și, în esență, acesta este un proces de evoluție, o strădanie împinsă până la o limită situată dincolo de simpla intenție, ca atunci când viața a făcut primul ei salt miraculos, desprinzându-se de materie, ori când s-a târât din apele mării, pe țărni.

Ne zvârcolim din nou în matricea unei lumi noi, de data aceasta cu adevărat străină. În pofida imenșilor ghețari lăsați de inundațiile diluviene din 2061, lumea aceasta continuă să rămână deosebit de aridă. În pofida formării unei atmosfere incipiente, aerul este, încă, foarte rarefiat. În ciuda tuturor sistemelor de încălzire, temperatura medie continuă să se mențină cu mult sub limita înghețului. Toate aceste condiții fac supraviețuirea extrem de dificilă. Dar viața este rezistentă și adaptabilă, marea energie verde, viriditas, croindu-și drum în univers. În deceniul care a urmat catastrofelor din 2061, oamenii și-au dat toată silința sub domurile fisurate și corturile sfâșiate, cărpind lucrurile și descurcându-se. În refugiile noastre neștiute, a continuat lucrarea de construcție a unei noi societăți. Iar afară, în frig, noi plante de suprafață s-au răspândit pe versanții ghețarilor și, de acolo, mai departe, în depresiunile mai calde, la mică altitudine, într-un exod lent, inexorabil.

Desigur, toate schemele genetice pentru noul nostru biotop sunt pământene, mințile care le proiectează sunt tot pământene, dar terenul este marțian. Iar terenul este un inginer genetician autoritar, care hotărăște ce înflorește și ce nu, accelerând diferențierea progresivă și, astfel, evoluția unor specii noi. În timp, odată cu trecerea generațiilor, toți membrii unei biosfere evoluează împreună, se adaptează terenului printr-o complexă reacție colectivă, printr-o capacitate creatoare, de auto-proiectare. Acest proces, indiferent cât de mult intervenim noi în desfășurarea lui, este, în esență, mai presus de puterile noastre. Au loc mutații genetice, se ivesc ființe noi. Își face apariția o nouă biosferă și, odată cu aceasta, o nouă noosferă. În cele din urmă, modul de gândire al proiectanților, la fel ca toate celelalte, va fi modificat pentru totdeauna.

Acesta este procesul de areoformare.

I ntr-o bună zi, se prăbuși cerul. Plăci de gheață căzură, sfărâmându-se, în apa lacului, izbindu-se apoi, cu zgomot, de țărnm. Copiii se risipiră ca niște becașine speriate. Nirgal străbătu în fugă dunele de nisip până în sat, unde dădu buzna în seră, strigând:

— Cade cerul! Cade cerul!

Peter se năpusti pe ușa, înapoi, peste dune, atât de repede, încât Nirgal nu mai putu ține pasul cu el.

Pe plajă, fragmente mari de gheață erau înfipite în nisip, iar altele se topeau, sfărâind, în apa lacului. Iar când toți copiii se strânseră în jurul lui, Peter rămase cu capul dat pe spate, cu ochii ațintiți spre domul situat atât de departe, deasupra lui.

— Înapoi, în sat! hotărî el pe tonul acela care nu mai permitea comentarii.

În drum spre sat izbucniră în răs, iar Peter îl îngână pe Nirgal cu glas pițigăiat, răvășindu-i părul.

— Cade cerul!

Nirgal se înroși, iar Harmakhis și Jackie răsără, scoțând pe nas și pe gură aburi albi care înghețau imediat.

Peter se afla printre aceia care urcaseră pe versantul domului pentru a-l repara. Împreună cu Kasei și Michel, se deplasa deasupra satului cu îndemânare de păianjen, în văzul tuturor, peste plajă și apoi peste lac, până când ajunseră chiar mai mici decât copiii, agățați în curelele prinse cu funii de cârligele fixate în gheață. Stropiră fisura din dom cu apă până când apa îngheță, formând un strat nou, transparent, care acoperi gheața albă, mai veche. La coborâre vorbiră despre lumea de afară, aflată în curs de încălzire. Hiroko ieșise din coliba ei de bambus de pe malul lacului pentru a-i urmări, iar Nirgal o întrebă.

— Chiar va trebui să plecăm?

— Întotdeauna vom fi nevoiți să plecăm. Nimic nu durează aici, pe Marte.

Dar lui Nirgal îi plăcea sub dom. Se trezea dimineața în cămăruța lui rotundă din bambus, sus, în sectorul copiilor, și alerga până la ducele înghețate, împreună cu Jackie, Rachel, Frantz și ceilalți care se trezeau mai devreme. O zărea pe Hiroko pe malul opus, străbătând plaja ca o balerină, plutind peste propria reflectare jilavă. I-ar fi plăcut să ajungă la ea, dar era timpul de mers la școală.

Reveneau în sat și se îngămădeau în vestiarul școlii, își atârneau hainele în cuier și rămăneau cu mâinile învinețite de frig deasupra radiatorului, așteptându-l pe profesorul din ziua aceea. Putea fi Dr. Robot, iar ei s-ar plictisi de moarte, numărându-i clipitul pleoapelor ca pe secunde scurse pe cadranul unui ceasornic. Ar mai putea fi Vrăjitoarea cea Bună, bătrână și urâtă, iar ei și-ar petrece întreaga zi în afara clădirii, exultând de bucurie la folosirea uneltelor. Sau ar putea fi Vrăjitoarea cea Rea, bătrână și frumoasă, iar ei ar rămâne înțepeniți în fața computerelor toată dimineața, încercând să gândească în rusește, mereu expuși pericolului de a se alege cu o lovitură la palmă dacă ar îndrăzni să chicotească ori să ațipească. Vrăjitoarea cea Rea avea părul argintiu, privirea pătrunzătoare și nasul coroiat, aidoma egretelor care cuibăreau în pinii de pe țarm. Nirgal se temea de ea.

Așa că, precum ceilalți copii, își ascunse dezamăgirea atunci când se deschise ușa și își făcu apariția Vrăjitoarea cea Rea. Doar că astăzi părea obosită și le dădu drumul la timp, chiar dacă nu se descurcaseră prea bine la aritmetică. Nirgal îi urmă pe Jackie și pe Harmakhis afară din școală, după colț, pe aleea dintre sectorul copiilor și spatele bucătăriei. Harmakhis urină pe perete, iar Jackie își dădu jos chiloții ca să le arate că și ea poate face la fel. Tocmai atunci dădu colțul Vrăjitoarea cea Rea. Îi scoase pe toți de pe alee ținându-i de brațe, cu Nirgal și Jackie prinși într-una din ghearele ei, și chiar acolo, în piațetă, o plesni pe Jackie, strigând, în același timp, furioasă la băieți:

— Voi, ăștia doi, nu vă mai țineți după ea! Doar e sora voastră! Jackie, care plângea și se zvârcolea ca să-și ridice chiloții, îl zări pe Nirgal

uitându-se la ea și, încercând să-l lovească pe el și pe Maia dintr-o singură zvâcnire plină de furie, căzu, rămânând cu fundul gol, și începu să urle.

Jackie nu era sora lor cu adevărat. În Zygotă se aflau doisprezece *sansei* sau copii din generația a treia, și se știau drept frați și surori, iar mulți chiar erau, dar nu toți. Situația era cam încurcată și rareori discutată. Jackie și Harmakhis erau cei mai mari, Nirgal cu un sezon mai mic, iar ceilalți veneau cu un sezon mai târziu: Rachel, Emily, Reull, Steve, Simud, Nanedi, Tiu, Frantz și Huo Hsing. Hiroko era mama tuturor celor din Zygotă, adică nu tocmai – doar a lui Nirgal, Harmakhis și a încă altor șase *sansei*, precum și a câtorva dintre adulții *nisei*. Copii ai mamei-zeiță.

Dar Jackie era fiica lui Esther. Esther plecase după o ceartă cu Kasei, tatăl lui Jackie. Odată, Nirgal se târâse pe dune urmărind un crab, iar Esther și Kasei au apărut undeva, deasupra lui, Esther plângând și Kasei strigând: „Dacă ai de gând să mă părăsești, atunci pleacă!“ Și el plânsese. Kasei avea un canin de piatră roz. Și el era un copil al lui Hiroko, ceea ce însemna că Jackie era nepoata aceleiași Hiroko. Așa mergeau chestiile astea. Jackie avea părul lung, negru, fiind cea mai rapidă alergătoare din Zygotă, fără a-l mai pune la socoteală pe Peter. Nirgal era în stare să alerge cel mai mult, uneori dând ocol lacului de trei-patru ori la rând, pur și simplu, dar Jackie sprinta mult mai repede. Fata râdea tot timpul, iar dacă Nirgal o certa vreodată, răspundea: „Bine, unchiu’ Nirgie“, și îi râdea în față. Era nepoata lui, deși mai mare ca el doar cu un sezon, dar soră nu-i era.

Ușa clasei se deschise cu un pocnet și apărură Lupul de Prerie, profesorul zilei. Acesta călătorea în toată lumea, petrecând foarte puțin timp în Zygotă. Ziua în care le preda el era o zi mare. Îi ducea prin sat să facă treburi neobișnuite, dar tot timpul îl puneau pe câte unul dintre ei să citească cu glas tare din cărți imposibil de înțeles, scrise de filozofi care nu mai trăiau. Bakunin, Nietzsche, Mao, Bookchin – gândurile profunde ale acestor oameni erau ca niște pietricele strălucitoare și surprinzătoare, presărate pe o plajă nesfârșită, plină de lucruri neînțelese. Poveștile pe care Lupul de Prerie îi puneau să le citească din *Odiseea* sau din Biblie, deși tulburătoare, erau mai ușor de înțeles, pentru că oamenii din ele se cam omorau între ei, iar Hiroko zicea că nu e bine. Lupul de Prerie râdea de Hiroko, și adesea hohotea fără niciun motiv anume

când citeau acele povești fioroase, punându-le întrebări nemiloase despre ceea ce citiseră, sfâdindu-se cu ei de parcă ei ar fi avut habar despre toate, ceea ce era de-a dreptul tulburător.

— Ce ai face *tu*? De ce ai face *așa ceva*?!

Întotdeauna le explica modul de funcționare al instalației pentru reciclarea combustibilului, de tip Rickover, sau îi punea să verifice sistemele hidraulice de la mașina de făcut valuri, până când mâinile lor, din învinețite, ajungeau albe, iar dinții le clănțăneau atât de tare, încât nu mai puteau vorbi coerent.

— Voi, copii, înghețați mai repede, de asta sunt sigur, zicea el. Toți, în afară de Nirgal.

Nirgal rezista la frig. Cunoștea în detaliu numeroasele sale etape, iar senzația de frig îi făcea plăcere. Oamenii cărora nu le place frigul nu pricep că te poți adapta, că efectele negative ale acestuia pot fi ușor contracarate de un simplu impuls interior. Nirgal era în egală măsură familiarizat și cu efectele căldurii. Dacă elimini căldură suficient de puternic, atunci frigul devine un fel de înveliș viu, surprinzător, în care te miști. Astfel, efectul final al frigului funcționează ca un stimulent, făcându-te să dorești să alergi.

— Hei, Nirgal, ce temperatură are aerul?

— Aproape zero grade.

Râsul Lupului era înfricoșător, un gălgâit animalic, conținând toate zgomotele care puteau fi produse, și de fiecare dată deosebit.

— Uite ce este, hai să oprim mașina de făcut valuri și să vedem cum arată lacul cu suprafața netedă.

Apa din lac era întotdeauna în stare lichidă, în timp ce gheața provenită din apa care acoperea suprafața interioară a domului trebuia să rămână în stare solidă. Asta arăta cea mai mare parte din epoca lor mezocosmică (după cum se exprima Sax), asigurându-le pâcla și vânturile neașteptate, ploaia, ceața și, din când în când, ninsoarea. În acea zi, sistemul de producere a vremii era aproape inactiv. Cu greu se simțea vreo adiere de vânt în marea emisferă din interiorul domului. Mașina de valuri fiind oprită, lacul se liniști curând, devenind o farfurie rotundă, cu suprafața plană. Suprafața apei dobândi aceeași nuanță ca domul, dar fundul lacului, acoperit cu alge verzi, era încă vizibil prin